

Intelligentieonderzoek met de WPPSI-III – toelichting voor ouders

Uw kind heeft onlangs een intelligentieonderzoek gehad. In deze toelichting krijgt u algemene informatie over intelligentieonderzoek met de WPPSI-III. Deze toelichting kan u helpen om het onderzoeksrapport beter te begrijpen. Als u meer wilt weten over het onderzoek van uw kind, dan kunt u dit nalezen in het onderzoeksrapport of contact opnemen met de onderzoeker.

Wat is intelligentie?

Op deze vraag is geen simpel antwoord te geven. Er bestaan veel definities van wat 'intelligentie' is. Volgens een bekende omschrijving is intelligentie 'het vermogen van een individu om doelgericht te handelen, rationeel te denken en effectief met de omgeving te kunnen omgaan'. Intelligentie zegt iets over hoe goed het ons lukt ons aan te passen aan verschillende situaties en in welke mate we over vaardigheden beschikken die we daarvoor nodig hebben. Het zegt iets over het gemak waarmee we de wereld om ons heen begrijpen. Intelligentie gaat over de vaardigheid waarmee we de informatie uit onze omgeving kunnen verwerken en daar vervolgens betekenis aan kunnen geven door erover na te denken. Intelligentie is een belangrijke (maar niet de enige) voorspeller van schoolprestaties.

Een intelligentietest bestaat uit vragen en opdrachten. Deze meten zowel aangeleerde kennis als begrip, inzicht en probleemoplossende vaardigheden.

Bij intelligentieonderzoek wordt naar veel verschillende delen van het functioneren gekeken. Het geeft een beeld van de sterke kanten van uw kind en laat ook zien met welke vaardigheden uw kind meer moeite heeft.

De WPPSI-III

De derde editie van de *Wechsler Preschool and Primary Scale of Intelligence* (WPPSI-III) is een intelligentietest voor kinderen van 2½ t/m 7 jaar. Er is een korte versie voor de kinderen tot 4 jaar (5 taken/opdrachten) en een uitgebreide versie voor kinderen vanaf 4 jaar (14 subtests).

Globaal kan gezegd worden dat een deel van de subtests vooral een beroep doet op vaardigheden die met taal te maken hebben (verbale taken). Andere subtests zijn meer 'doe-taken', waarbij onder meer goed kijken, ruimtelijk inzicht, overzicht en motoriek een rol spelen (performale taken). Bij de groep vanaf 4 jaar wordt ook gekeken hoe snel en nauwkeurig een kind eenvoudige informatie die het kind ziet kan verwerken. Dit wordt de 'Verwerkingsnelheid' genoemd. Daarnaast wordt er bij alle kinderen een score berekend voor hun algemene taalontwikkeling; de 'Algemene Taalindex' (ATI). In de praktijk gaat dit vooral over woordenschat. Bij alle subtests zijn de opgaven oplopend in moeilijkheidsgraad. Er wordt gekeken tot welk niveau het een kind lukt mee te komen en wanneer het te moeilijk wordt.

De subtests van de WPPSI-III

1. Blokpatronen (BP): het kind krijgt gekleurde blokjes waarmee het van een voorbeeld bepaalde patronen moet nalegen.
2. Informatie (IN): er worden allerlei vragen gesteld waarmee gekeken wordt naar de algemene kennis van het kind over uiteenlopende zaken.
3. Matrix Redeneren (MR): het kind krijgt een matrix (soort tabel) te zien waarin één plaatje ontbreekt. Het kind moet het juiste ontbrekende plaatje uitkiezen.
4. Woordenschat (WS): het kind krijgt een aantal woorden te horen en moet hierbij het juiste plaatje aanwijzen. Bij andere woorden moet het kind omschrijven wat elk woord betekent.
5. Plaatjes Concepten (PC): Het kind krijgt twee of drie rijen plaatjes te zien. Het kind dient uit elke rij een plaatje te kiezen, zodat de gekozen plaatjes allemaal eenzelfde kenmerk bevatten.
6. Symbool Zoeken (SZ): het kind krijgt een blad voor zich met groepjes figuren. De opdracht is om zo goed en zo snel mogelijk te kijken of er in het groepje figuren een figuur staat dat precies hetzelfde is als het voorbeeldfiguur ernaast.

7. Woord Redeneren (WR): Het kind krijgt een aantal hints en moet op basis hiervan bedenken welk woord de onderzoeker bedoelt.
8. Substitutie (SU): het kind krijgt een blad met eenvoudige figuren. In die figuren hoort een bepaald teken. Bovenaan het blad staat welk teken bij ieder figuur hoort. Binnen een korte tijd moet het kind proberen zo veel mogelijk goede tekens in te vullen.
9. Begrijpen (BG): het kind krijgt allerlei 'waarom'-vragen. Uit het antwoord moet blijken of het kind in staat is alledaagse problemen op te lossen en of het sociale regels en begrippen snapt.
10. Onvolledige Tekeningen (OT): het kind bekijkt gekleurde plaatjes van alledaagse voorwerpen en situaties. Het kind moet ontdekken welk belangrijk onderdeel op het plaatje ontbreekt.
11. Overeenkomsten (OV): het kind hoort twee woorden waarvan het de gezamenlijke eigenschap moet noemen (zoals 'maandag en dinsdag zijn allebei...').
12. Receptieve Woordenschat (RW): het kind krijgt steeds vier plaatjes te zien. Het kind moet het plaatje kiezen dat het beste past bij het woord dat de onderzoeker opnoemt.
13. Figuur Leggen (FL): het kind krijgt stukjes van een legpuzzel, die binnen een bepaalde tijd tot een passend geheel aan elkaar gelegd moeten worden.
14. Plaatjes Benoemen (PB): het kind krijgt plaatjes te zien waarbij gevraagd wordt te benoemen wat er is afgebeeld.

Subtest score en IQ

Op iedere subtest van de WPPSI-III behaalt een kind een 'subtest score' (soms noemen onderzoekers dit ook wel een 'normscore' of 'standaardscore'). Deze kan variëren van 1 t/m 19 (hoe beter de prestatie, des te hoger de score). Het exacte gemiddelde is 10, wat betekent dat de meeste kinderen van dezelfde leeftijd als uw kind (hooguit enkele maanden verschil) een score behalen in de buurt van 10 punten. De betekenis van deze subtest scores treft u hieronder aan.

In het rapport treft u ook een aantal 'IQ'-scores aan. Een IQ ('Intelligentie Quotiënt') is een getal waarmee wordt uitgedrukt hoe 'intelligent' iemand is (in de betekenis zoals eerder is omschreven). Het precieze gemiddelde van een IQ is 100. De meest gebruikte indeling van IQ-scores en wat ze betekenen, staat hieronder. Zowel subtest scores als IQ-scores zeggen iets over hoe het kind presteert in vergelijking met andere kinderen van dezelfde leeftijd.

IQ-scores

> 130	zeer begaafd
121-130	begaafd
111-120	bovengemiddeld
90-110	gemiddeld
80-89	benedengemiddeld
70-79	laag begaafd / moeilijk lerend
50-69	lichte verstandelijke beperking*
35-49	matige verstandelijke beperking*

Subtest scores

> 15	zeer goed
13-15	goed
8-12	gemiddeld
5-7	zwak
< 5	zeer zwak

*) Sommige mensen schrikken erg van de naam 'verstandelijke beperking'. Deze testprestatie betekent dat het duidelijk lager was dan wat de meeste leeftijdgenoten behalen. Of iemand ook echt verstandelijk beperkt is, hangt ook af van andere dingen zoals zelfredzaamheid en het sociale functioneren. Dat is iets wat niet uitsluitend met deze WPPSI-III test bepaald kan worden. Sommige mensen noemen deze scores daarom liever 'zeer moeilijk lerend'.

Afkortingen

TIQ : totaal IQ
VIQ : verbaal IQ
PIQ : perfoormaal IQ
VS : verwerkingsnelheid
ATI : algemene taalindex

Betrouwbaarheidsintervallen

IQ's zijn losse getallen. Dat suggereert een mate van exactheid die eigenlijk niet helemaal juist is. Afhankelijk van omstandigheden van de dag kan de prestatie best een aantal punten verschillen. Ieder instrument heeft bovendien een zogenaamde 'meetfout', geen enkele test is 100% betrouwbaar. Daarom worden alle IQ's in het rapport voorzien van een zogenaamd '95% betrouwbaarheidsinterval' (een marge). Stel dat er in het rapport staat dat het totaal IQ 98 bedraagt met een 95% betrouwbaarheidsinterval van 87-109, dan betekent dit dat het gemeten 'dag-IQ' van 98 een schatting is en met 95% zekerheid gezegd mag worden dat de capaciteiten van dit kind zich daadwerkelijk tussen de 87 en 109 bevinden. Uitgaan van een 95%-betrouwbaarheidsinterval betekent dat de kans dat de meting ernaast zit, dus maar 1 op 20 (5%) is.

Intelligentiescores bij jonge kinderen

Bij jonge kinderen moet een intelligentiescore vooral gezien worden als een globale inschatting van het niveau van cognitief functioneren en heeft het een tijdelijk karakter. Jonge kinderen zijn volop in ontwikkeling en dat geldt ook voor hun intellectuele mogelijkheden. Dit kan betekenen dat het zinvol kan zijn om soms na een bepaalde tijd opnieuw een intelligentieonderzoek te laten doen om te kijken wat de actuele stand van zaken is. Hoewel in principe op alle leeftijden bij een herpest aanzienlijke verschillen mogelijk zijn met een vorige meting, wordt meestal gezegd dat intelligentiescores vanaf ongeveer 8-jarige leeftijd vrij stabiel zijn. IQ-scores zijn ondanks de genoemde beperkingen echter niet zinloos; ze worden samen met de overige informatie gebruikt om uw kind beter te begrijpen. Hierdoor kunnen adviezen gegeven worden over wat uw kind nodig heeft en wie daarbij op welke manier kan helpen.

Ten slotte

IQ-getallen krijgen vaak pas betekenis als je hierin andere factoren meeneemt zoals de omstandigheden rondom testafname, de observaties tijdens het onderzoek, schoolresultaten, stemming, medicatie, etc.

Daarnaast is het goed om te weten dat er verschillende methoden worden toegepast om de scores van de WPPSI-III te interpreteren. Hierdoor kan het voorkomen dat u bij een andere instelling of onderzoeker iets andere betekenissen of conclusies kunt aantreffen bij dezelfde getallen. Neemt u bij vragen contact op met degene die bij uw kind het onderzoek heeft uitgevoerd.

